

Тема заняття: «Доповнюючі шви в ручній вишивці: з'єднувальні шви, змережування, зборки на нитку»

Мета заняття: ознайомити з різними способами виконання з'єднувальних швів, змережування, **навчити** правильно підбирати спосіб з'єднання полотнищ деталей крою одягу, оздоблених ручною вишивкою, вивчити різні способи утворення зборок на нитку та місця їх застосування в одязі;

розвивати логічне мислення, увагу;

виховувати культуру праці, працелюбність, інтерес до обраної професії, повагу до народного мистецтва .

Використана література:

1. Литвинець Е.М. Українське народне мистецтво. Вишивання і нанизування: [Альбом]. – К.: Вища шк., 2004. – С. 163 - 174.
2. Радкевич В.О., Пащенко Г.М. Технологія вишивки: Підручник/ За ред. Н.Г. Ничкало. – К.: Вища шк., 1997. – §5. С. 86 – 95.

Орієнтовний план проведення заняття

1. Організаційна частина (3 хв)
2. Повідомлення теми, мети і завдань заняття (2 хв)
3. Вивчення нового матеріалу (22 хв)
4. Практична робота студентів на занятті (40 хв)
5. Систематизація знань здобутих на занятті (8 хв)
6. Підведення підсумків заняття (5 хв)

Всього: 80 хв

Хід заняття

1. Організаційна частина

- взаємне вітання викладача та студентів;
- доповідь старости про наявність студентів на занятті;
- реєстрація відсутніх в журналі академгрупи;
- перевірка готовності студентів до заняття.

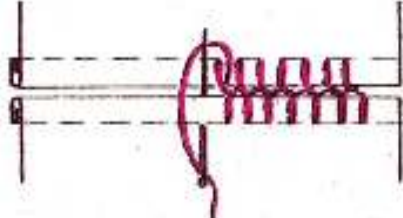
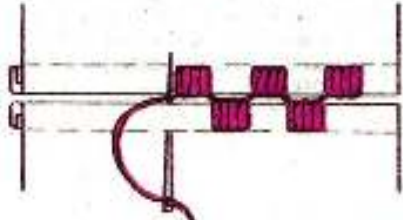
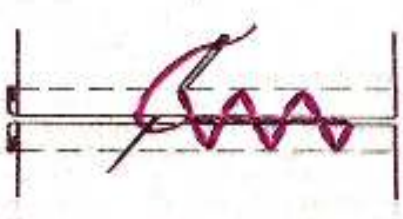
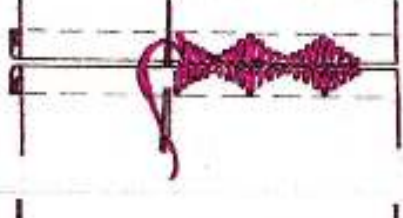
2. Повідомлення теми, мети і завдань заняття

Сьогодні ми продовжимо знайомитись із групою доповнюючих швів в ручній вишивці. Разом з Вами ми розглянемо способи з'єднання полотнищ деталей крою одягу, оздобленого вишивкою, а також Ви спробуєте виконати один із різновидів зборок на нитку.

3. Вивчення нового матеріалу

З'єднувальні шви, змережування

Це своєрідні шви, за допомогою яких зшивають окремі частини деталей жіночих та чоловічих сорочок, з'єднують пілки плахт. Змережування і з'єднання – це декоративні шви. Перед тим як робити змережування, треба відповідно підготувати краї деталей виробу. Їх можна просто підгорнути рубцем завширшки приблизно 0.3 см. і підшити потаємним швом катушковою білою ниткою.

Види змержування	
Назва	Грифичне зображення
<p>Підгинаємо і приметуємо край полотнища (ширина рубця 0,3...0,5 см). Прикладаємо полотнища одне до одного і з'єднуємо їх різними швами:</p>	
1. Черв'ячком	
2. Городками	
3. Лапками	
4. Шляховим швом	
5. Шабакком	

Зборки на нитку

Крім основного оздоблення, тобто вишивки, існують доповнюючі шви в ручній вишивці, які слугують декоративним оформленням окремих деталей одягу. До таких швів належать **зборки**.

Зборки – це збирання тканини на нитку. По густо зібраних дрібних зборках вишивали лічильною гладдю білими або кольоровими нитками геометричні орнаменти, властиві кожній місцевості. Прикрашали такою вишивкою горловину біля комірів, низ рукавів жіночих сорочок.

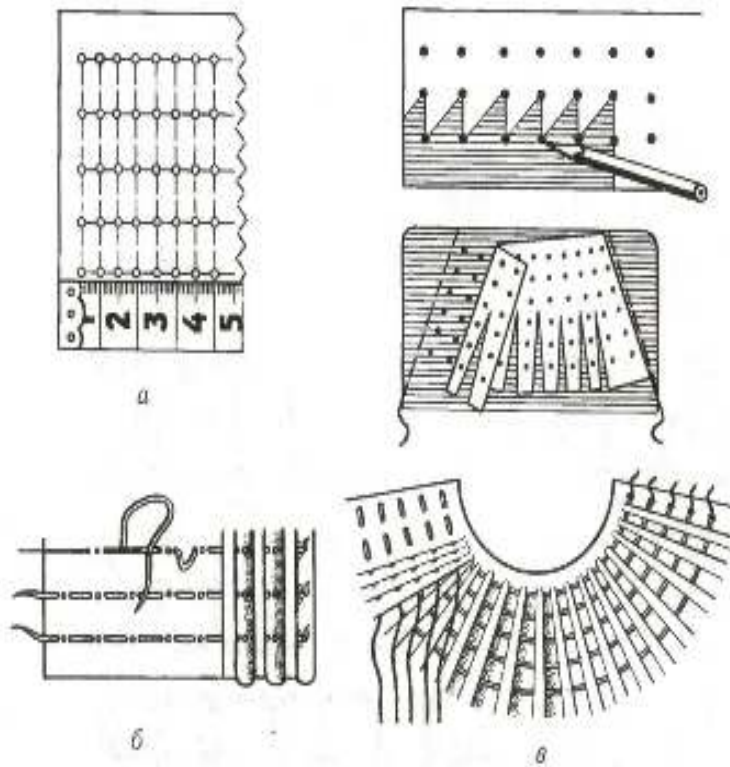

Часто їх застосовували для приєднання рукава сорочки до станка та виконували їх на верхній частині рукава в місцях, де основне полотнище рукава пришивається до уставки.

Зборки бувають простими і декоративними (виконаними по узору та прикрашеними кольоровими нитками).

Зборки прості – виконують стібками шва вперед голку в один, два і більше паралельних стібків. Чим коротші стібки і менша відстань між ними, тим рівномірнішою буде зборка. Щоб рівномірніше розподілити зборку на виробі, роблять не менше ніж два ряди стібків на відстані 0,5 – 1,0 см один від одного. З вивороту зборки закріплюють стебловим швом.

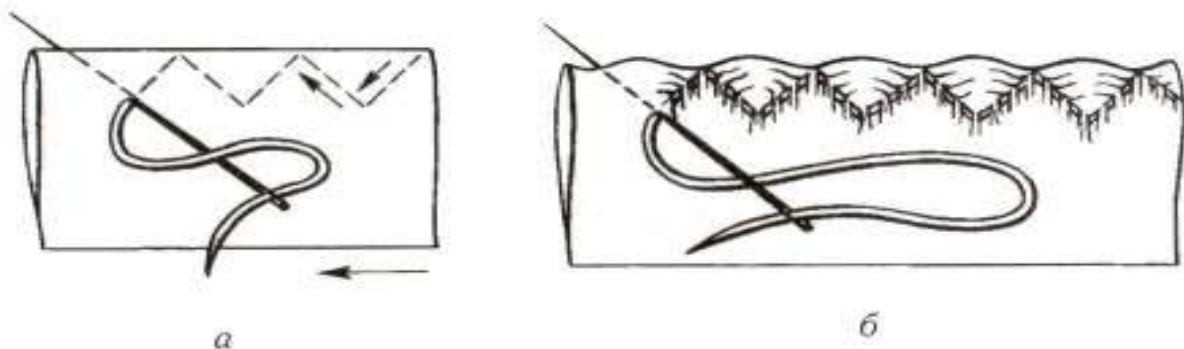

Щоб полегшити роботу вручну, користуються сантиметром і шаблонами для нанесення на тканину міток стібків. Закріплюють нитку вузликом. На голку набирають потрібну кількість ниток тканини і стільки ж залишають під голкою. Чим менше беруть ниток, тим густішою буде зборка.

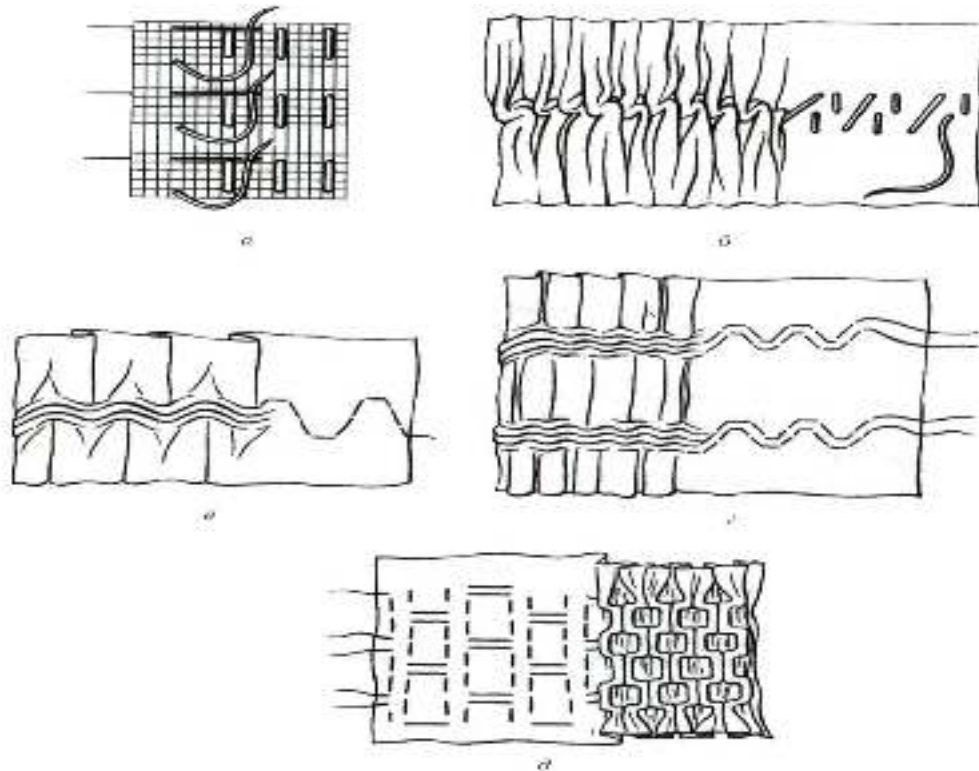
Збираючи тканину вручну. Не слід виймати голку під час роботи. Можна працювати одночасно двома голками. Якщо збирають тканину на швейній машині, то встановлюють велику довжину стібка. Закінчивши роботу, стягують тканину, рівномірно розподіляючи зборки на виробі.

Зборки фестончасті прикрашають сорочки та блузки. Вони бувають різні за формою, шириною й довжиною. Збирають їх в один або кілька рядів у місцях з'єднання частин рукавів, прикрашають ними чохла (манжети) рукавів.

Від порядку нанесення прокладної нитки по узору залежить форма зборки. Найпростіша для виконання зборка на похилих стібках, прокладених в один ряд на складеній удвоє тканині, яку потім стягують по робочій нитці.

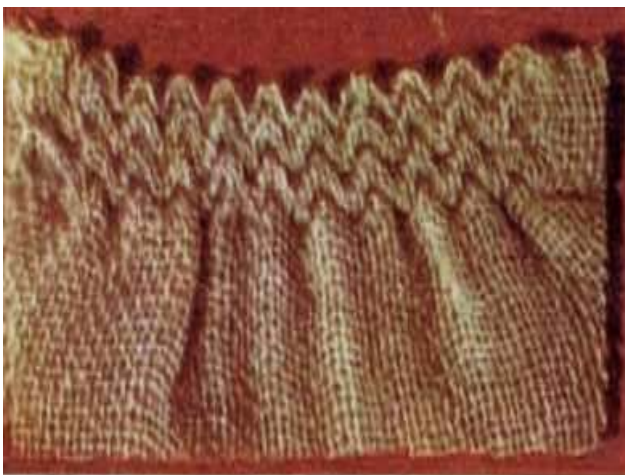
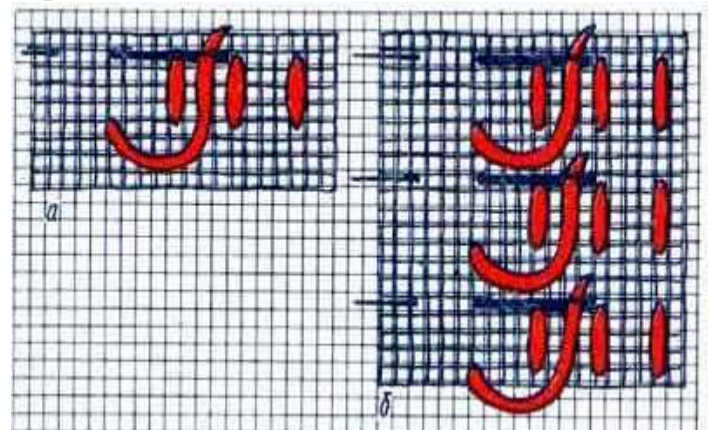

Складніші зборки та послідовність їх виконання на прямих та похилих стібках різної форми показано нижче на малюнку.

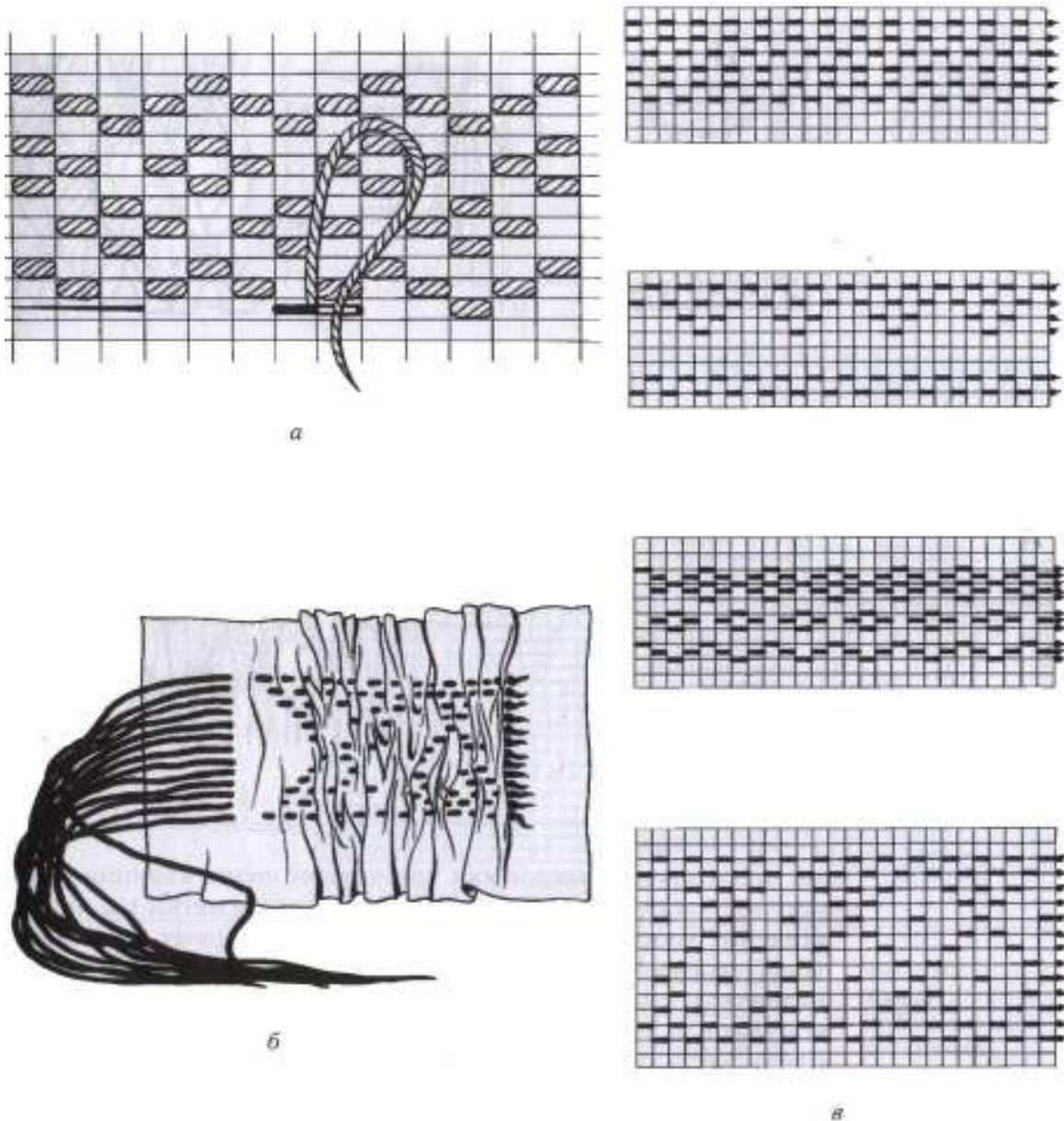
Пухлики (інша народна назва «ялинки» в західному регіоні України) поширені на Полтавщині, в Зінківській та Гадяцькій околицях. Ними призбирують верхній край полотнища рукава і нашивають його на низ полика (установки). Виконують їх у такий спосіб: верхній край рукава загинають по пітканню і, зробивши вузол на кінці міцної білої нитки, через обидва шари полотна шиють один або більше горизонтальних рядів вертикальних стібків, як показано на малюнку.

Треба шити досить близько від загнутого краю полотна, бо від цього залежить вигляд пухликів. Дошивши на певну ширину, за кінець нитки тканину стягують, від чого утворюються пухлики. Нитку закріплюють на полотні після останнього пухлика. Потім пухлики

вирівнюють, проводячи вістрям голки по їхніх згинах з легким натиском. Після цього пухлики закріплюють, обшиваючи їх з вивороту. В Зінківській околиці часто шили по сім рядів пухликів, а в Гадяцькій – один ряд, перериваючи його по центру на 15 см .

Зборки узорчасті були дуже популярними в народному жіночому костюмі. Ними прикрашали рукави і горловину святкових сорочок. Збирали такі зборки на міцну білу або кольорову нитку з вузликом на кінці, прокладену по узору стібками вперед голку завдовжки три-чотири нитки тканини на всю ширину узору. Притримуючи нитки на місці закінчення узору, другою рукою стягують тканину, внаслідок чого утворюється опуклий узор, який у Білорусії називають «маршченне», а в Україні – брижі. Їх можна виконувати як за рахунком ниток на тканині полотняного переплетення, так і по рисунку, нанесеному за допомогою трафарету або лінійки.

Брижі - це своєрідний прийом вишивки, особливо характерний для гірських районів Львівської області. Ними вишивають по призьбраній тканині на чохлах (манжетах), у місцях з'єднання рукава сорочки з уставкою, на поясі спідниці, на плечовій частині сорочки біля коміра. Такі зборки часто доповнюють узор уставок чи чохол (манжетів), повторюючи у спрощеній формі основний мотив орнаменту.

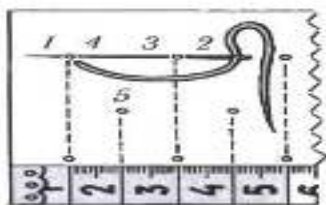

Робочою ниткою швом уперед голкою прокладають кілька рядків стібків з вивороту, набираючи на голку потрібну кількість ниток. Кожен рядок шиємо новою ниткою, а стібки рядків повинні лежати один під одним на певній відстані. Притримуючи кінці ниток, тканину обережно стягують, утворюючи зборки (брижі). Поверх зборок швом за голкою виконують невелике оздоблення, закріплюючи таким чином зборку.

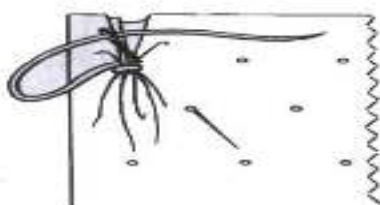
Одним із різновидів оформлення бриж може слугувати вишивання із використанням бісеру. Кінцевий результат та зовнішній вигляд залежать від кількох чинників, а саме: виду тканини, розміру бісерин, а також розрахунку орнаменту.

Вафлі (інші народні назви «гусяча шкірка», «курячі шкірки» на Полтавщині, «пшенички» в західних областях України) – оздоблення виробів фігурно зібраними зборками. Під час виконання цього шва тканину збирають на нитку, створюючи узор залежно від порядку накладання нитки.

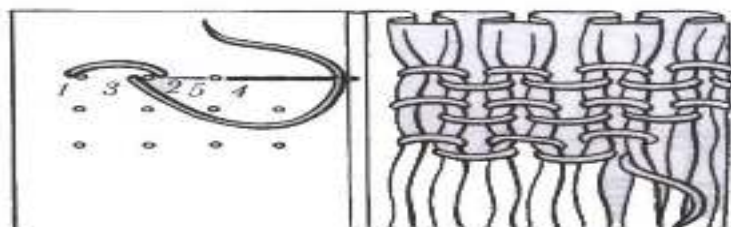
а

б

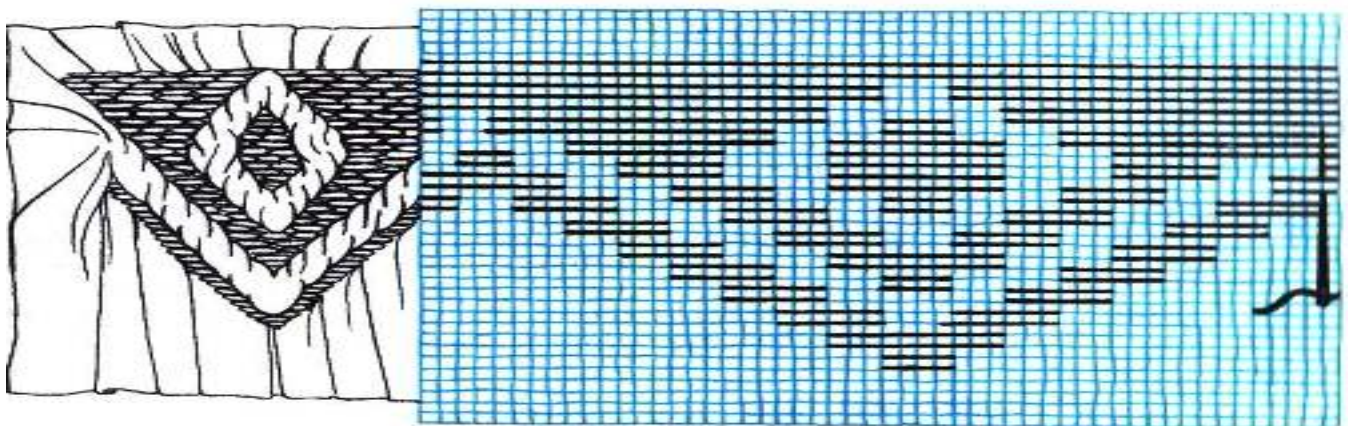
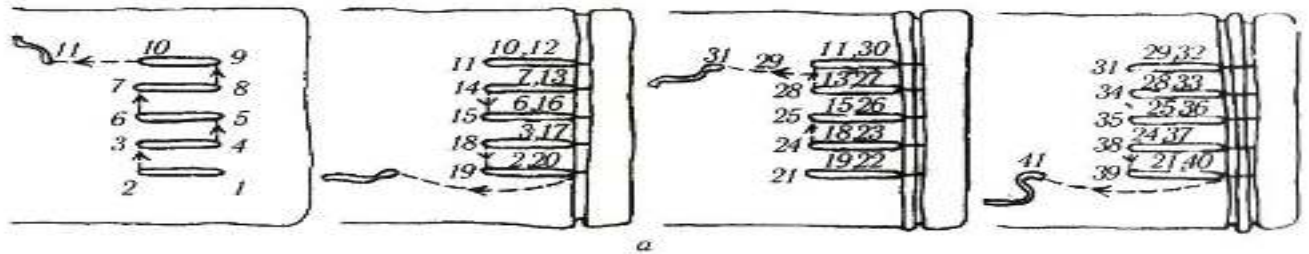

в

г

Вафлі гусячу шкірочку, або **резинку**, виконують вертикальними рядами стібків однобічної розрідженої гладі-поверхниці з тією різницею, що після закінчення кожного вертикального ряду зборку стягують. Слід стежити, щоб кожний раз голка потрапляла в проколи попереднього ряду, не зачіпаючи робочу нитку. Можна зробити шкірочку з узором.

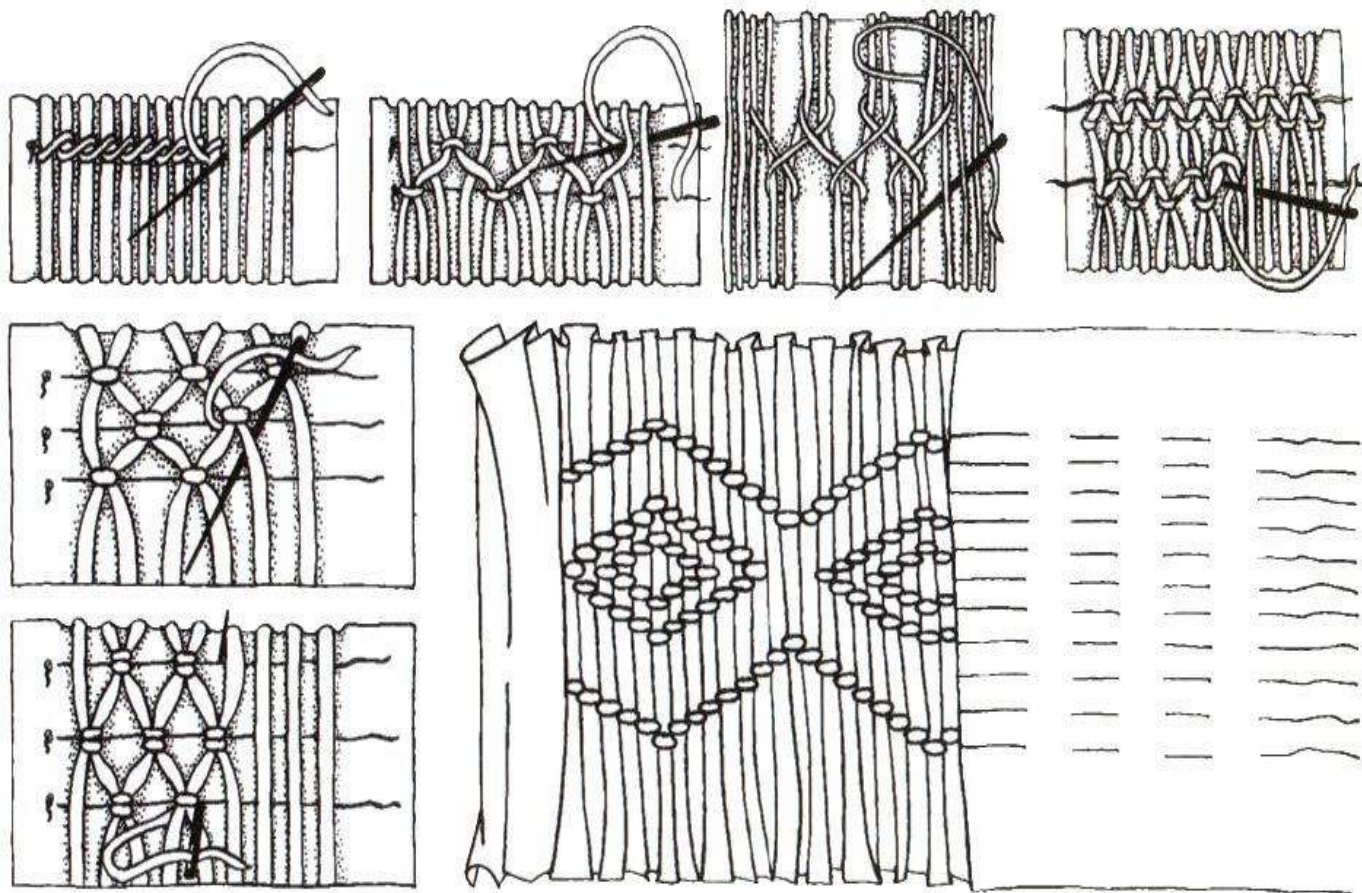
Вафлі «курячі шкірки» виконують з виворітного боку тканини. Починають

виконувати на відстані 1 см від краю тканини, який будуть збирати. Зробивши вузлик на кінці білої міцної нитки, виконують зразу два ряди вертикальних стібків, утворюючи при цьому на лицьовому боці ряд горизонтальних. Виконавши стібки на потрібну величину, тримають край тканини лівою рукою і стягують її ниткою в зборку. Виводять голку вправо, вколюють її в місце останнього уколу цієї зборки, а виклюють за три – шість ниток полотна далі. Після цього виконують стібки наступної зборки. Повторюючи процес, утворюють одну зборку за другою на всю ширину рукава або горловини.

Лицевий бік вафлів «курячі шкірки»

Шиття на зборках застосовували, щоб прикрасити горловину та рукави сорочок.

В народних вишивках Лемківщини та Бойківщини ці зборки прикрашали складними геометричними орнаментами гладьових швів.

Практичне завдання: виконання одного із різновидів зборок на нитку (за вибором студента).

Навчальна мета: засвоїти технологічні прийоми виконання доповнюючих оздоблювальних швів.

Розмір відшивки: 8 – 10 см.

Матеріали та інструменти: тканина, голка, нитки кольорові «муліне», ножиці, лінійка, п'яльці.

Технологічна картка № 1

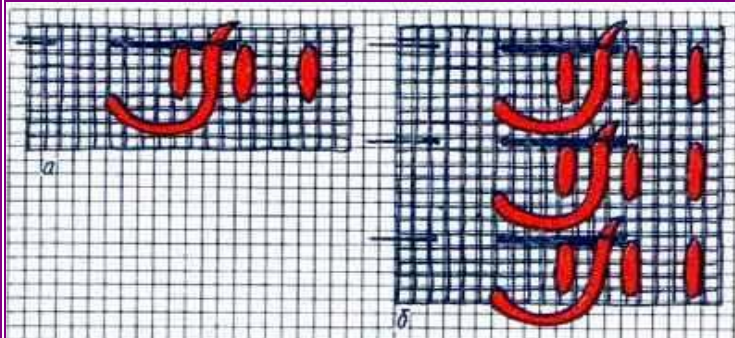
Пухлики

Прийоми виконання операцій

1. На лицьовому боці виконуємо кілька рядів (через 3-5 ниток) паралельних вертикальних стібків швом уперед голкою з проміжками 2...3 мм між ними.

2. Стягуємо стібки на певну величину, утворюючи зборки зигзагоподібної форми.

Графічне зображення операцій

Технологічна картка № 2

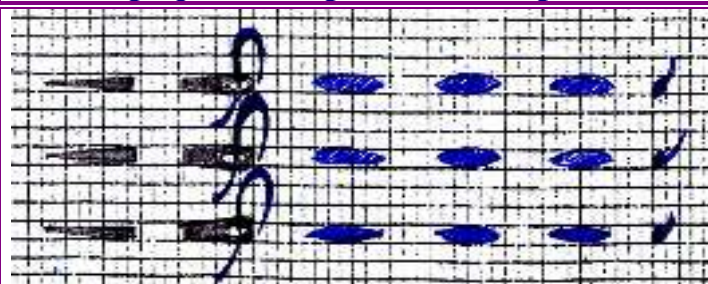
Брижі

Прийоми виконання операцій

1. На тканині швом уперед голкою виконуємо кілька рядів горизонтальних стібків однакової величини (8-10 ниток) з такими самими проміжками між ними.

2. Стягуємо стібки на певну величину. Утворені складки тканини можна прикрасити узорами в один або кілька рядів, вишиваючи їх кольоровою ниткою стібками різних швів: назад голку, козлик, гладдю тощо.

Графічне зображення операцій

Технологічна картка № 3

Вафлі «курячі шкірки»

Прийоми виконання операцій

1. Зробивши вузлик на кінці білої міцної нитки, виконують зразу два ряди вертикальних стібків, утворюючи при цьому на лицьовому боці ряд горизонтальних.

2. Виконавши стібки на потрібну величину, притримують край тканини однією рукою і стягують тканину вишивальною ниткою в першу зборку.

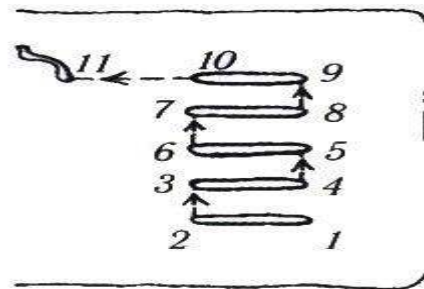
3. Виводять голку вліво, вколюють її в місце останнього уколу цієї зборки, а виколують за три – шість ниток полотна далі. Після цього виконують стібки наступної зборки.

4. Виконавши другий подвійний рядок вертикальних стібків зверху вниз, стягуємо тканину в другу зборку. Повторюючи процес, утворюють одну зборку за другою на всю ширину рукава або горловини.

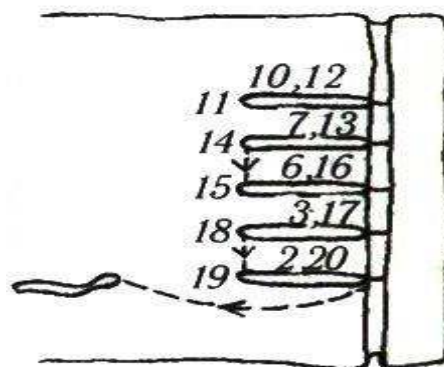
5. У такій послідовності прокладаємо наступні рядки стібків.

6. Загальний вигляд.

Графічне зображення операцій

Лицьвий бік тканини

Лицьвий бік тканини

Лицьвий бік тканини

